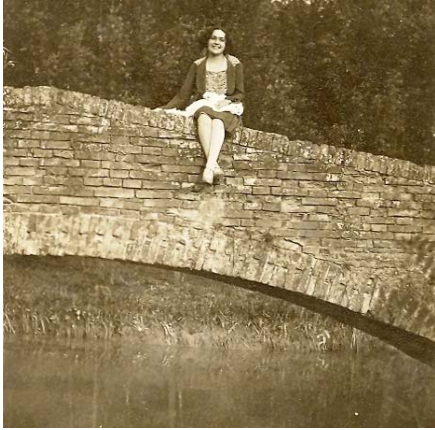

Tant ân fà...

Una bèla ragâza eleganta e suridânta, a sêder in vatta al murizôl d un pânt. La pèr una fòto scatè pûc dé fà e invèzi la fò fâta ai 23 ed zóggn dal 1929, in vatta al Pânt dla Biånnda. La sgnurénna la s ciamèva Eleonòra e la stèva ed cà pôc luntàn da lé, int la vî *delle Fonti*, a Curdgèla. Socuànt ân dâpp la s maridè e l'andé a stèr con sò maré in Cirenaica (mégga qualla fòra ed stra San Vidèl, mo pròpi cl'ètra, qualla d là dal mèr...). I stènn là fèn a cal dé che Ghedâfi al stabilé che i itagliàn i avèven da turnèr a cà sò in fûria e sänza tirères drî gnént.

La fotografî as l'ha dè una sò anvàuda, che anca lí la stà ed cà a Curdgèla. Cal murizôl incû al n é pió quall, parché pianén pianén, una prèda dâpp a cl'ètra, l é vgnó zâ e alâura, cum a savî, dal 2003 l é stè arfât. Anc al Navèlli a psän dîr ch'al n é pió l istàss: ai é sparé i barcón, i cavâl e i barcarû e tótt chi mecanîsum che i sustgnarû i adruvèven pr avrîr e srèr i sustéggn; ai é sparé anc l'âcua mo, sâuratótt, la volontè ed tgnîr in vétta tótt un sistéma ed comunicaziàn antîg.

Insâmma: ai é finé un mânnd ch'an turnarà mâi pió, mo che ch'ai 23 ed zóggn dal 1929 al rapresentèva la normalitè. Fòrsi, dâpp avoir fât la fotografî, la sgnurénna Eleonòra l'arà vésst pasèr un barcàn, magâra l'arà surîs a un féssti d amiraziàn d un quèlc barcarôl. E pò la srà turnè a cà, con al sò amràus, pedgànd abrazè a ló drî al Navèlli, in mèz a un còro ed ranûc' in amâur.

Mo guèrda té quant ed chi pensîr ch'i pôlen vgnîr fòra guardànd una vècia fotografî scatè in vatta a un puntgén, tant ân fà...

Žânt d una vòlta Al dutâur Knapp

Ed sicûr int la vétta av srà capitè d avoir mèl ai dént. “*Una gran brótt cunpagnî*”, la gèva la nòna. Stramèz ai rimèdi ch'i s dèven un pôc ed sulív ai èra (e la i é anc adès) la famâusa “fialatta dal dutâur Knapp”: bisugnèva rânperla e pò vudèrta in vatta al dânt ch'fèva mèl. Tótt i cgnóssen sti rimèdi, mo in pûc i san che al sò inventâur, ch'ai dé anc al nómm, al stèva ed cà qué a Bulaggna.

Quand che mé a fèva al pustén (e té dâi...), una vòlta am capitè ed sostituîr un colèga ch'l andèva in fèri. L èra al destén ed nuètri “scôrt” e sta sculatta la psèva tirèr d lóng par di ân, fèn a cal dé che un colèga titolèr ed zòna al cambièva mansiàn (opûr l andèva in pensiàn o, pîz ancâura, al pighèva i usvéi).

Turnàn pûr indrî. Dànca: al colèga che mé a sostitué al cunsgnèva la pòsta fòra ed Sant'Isí, zòna Còsta-Saragòza, e stramèz ai sù destinatèri ed vî Audinot ai èra al dutâur Knapp, ch'al stèva ed cà int una vélla un pôc vciòta, che ed sicûr l'avèva cgnusó di témp miûr.

Quand ai turné in sarvézzi al colèga, naturalmânt a i dmandé nutèzzi ed ste dutâur famâus e ló l um cunté pôchi còs, pr esâmpi che l avèva visó sänper con una sò surèla e quand lí la sré i ûc', ló al téns drî ala caròza fèn sâtta al èrc di pôrdg ed Saragòza e pò al turné a cà. Am déss anc che ògni mais ai arivèva un asâgn, che però al n èra brîsa una pensiàn, mo i dirètt ch'i vgnèven dal sfrutamânt di sù brevètt medizinèl. Pr al rèst, dla sò vétta al n um savé dîr pió gnént e quasst al m agrîva. Se in mèz ai nûster letûr ai n fòss ón ch'al séppa in grèd ed cuntèr quèl dal dutâur Knapp... ch'al s fâga inànz!

Reclâm bulgnaisa

Stamaténna, quand ai ho avèrt la fnèstra dal mî stûdi, ai ho avó la surpraisa ed vadder un cartlân spezièl: “*Ogni bigonza ha la sua fanga*”, ai é scrètt e mé, sóbbit, ai ho pensè: “*Mo guèrda té: par fères intànnder dai zûven i adròven al sò linguâg?*” Defâti cal cartèl al fà la reclâm a una

sarturî. Mo al bèl l é che i zûven ch'i adròven càl paròl che lé (*bigonza e fanga*) i n san brîsa che, sänza vlairèl, i dscârren in dialàtt anzi, int al *giànguel*, ch'l é pò al gèrg di lèder, di muradûr e di anbulànt! Defâti a sän andè a sfujèr al rarèssum lîber ed Mnarén (*Alberto Menarini – I gerghi bolognesi – Soc. Tipografica Modenese, 1942*) e ai ho catè *quanto segue*:

bigannzi, sf. pl. Calzoni. Nel gergo degli ambulanti vale anche per “gambe”, raro. Es.: “*che dâu bigannzi dal tògo!* = che bel paio di calzoni!”

fanghi, fangâusi sf. pl. Scarpe. Es.: “*A sän andè a fèr un lanbécc, mo ai èra la bianchîna in teracîna; ai ho pòra ch'i m tójjen zâ la misûra dâl fangâusi* = Sono stato a compiere un furto, ma c'era la neve in terra; ho paura che rilevino la misura delle mie scarpe.”

Naturalmânt, almânc par sta secânnda frès, a sän dnanz al gèrg di lèder, ch'l èra adruvè par fèr in mòd che i *non addetti* i n capèssen un azidóll.

Ècco qué socuànt esèmpi: la *nòna* l èra al pèl, *il palo*, quall ch'al stèva atènti ch'n arivèss la *madama*, la polizî, pròpi cme a Milàn. La *nécca* l'èra la biziclatta e una *nécca stôrta* una biziclatta rubè. E pò ancâura: *nigartén* = inchiostro; *nóffia* = sedere; *scâbi* = vino; *ancózzen* = cappello da carabinieri; *ricòta* o *rímmba* = cocaina (*una tabachè ed ricòta* = una presa di cocaina). Eh, sé, la i èra bèle anc alâura... E vî acsé.

Tótta sta lóngâ parcantaigla l'é saltè fòra par càulpa d un cartèl publizitèri! Mo anc parché al grandèssum Mnarén al pensè bän ed cójjer int un lîber tótt i gèrg bulgnîs d una vòlta! Grâzie!!!

Ténp mudèren

Al mudèl ed vétta che tòtt i vrèn arzónnzer l'é quall di VIP, ch'i én chi personâg' che inción sà cus'i séppen bón ed fèr, mo ch'i én cgnusó da tòtt parché i s vénnen mustrè sänper, dato ch'i han aguantè al mäsüm dla zelebritè. I VIP i én sänper dänter al scatlòn dla televisiòn a fères vädder, a dscòrrer, a sentenzièr, a insgnèr, a dîr, e in sta manîra as vén prupòsta anzi, am vgnarèv ed dîr inpòsta, la cultûra dla tiví, di spòtt, dal conpiûter e d Internet, dóvv an i é gnínta da capîr parché l'é abâsta guardèr sänza fèr lavurèr al zarvèl, con di mesâg' fâzil e dirèt ch'i én sâul da cupièr... Cum as fèva a scòla, quand i pió brèv i studièven e i fèven i cónpit e i sumâr i cupièven (s'i èren bón...), cardând acsé d èser brèv anca lâur mo dimónndi pió fûrb.

La dòna la vén mustrè in cà, in ufézzi, in mâchina, in bugadarí, in cusénina, sänper suridânta, sicûra, alígra e – chi sà parché? – mèza šmanvè e l'é acsé anc da anzièna, fòra che nûda. L'òmen l'é atlètic, san e rubósst, sänper fté cum và quand al lavâura, al mâgna, al córr, al fà l amâur; al sò ufézzi, laboratòri, butaiga, magazén sùper atrezè, grand, luminâus, frasc d estèd e chèld d invèren; l ha una segretèria splandida, la mâchina sänper lósstra, al cònt curânt sänper quèrt; i sù ucèl, al sò arlóe e al sò profóm m i fan spujèr ä l dòn par bòvver insämm a ló al iâghermaister.

I apartamént i én sänper grand, còmed e rafinè, l asensâur sänper lébber, al purtinèr sänper presânt e gentîl e i ancuilén silenziûs e discrèt. Nuèter, come tant patalócc, a guardän sta ratatógglia ch'la s mòstra una realtè ch'la n esèsst brîsa mo che i s fan crädder ch'l'é lé, a purtè d man, fâzil par tòtt s'a fän quall ch'i dîsen i upignunéssta dla tiví.

A st pònt che qué am vén da dmandèrum e anc da dmandèrùv: parché a n pruvän ed druvèr la nòstra tèsta, par pensèr che di mudî cme quí dla televisiòn, stra tòtt i nûster parént e amîg, a n in cgnusän gnanc ón? La žânt ch'avän d intâuren i han la pisòn da paghèr, la spaiša da fèr tòtt i dé, i anvudén da purtèr al esîl; i han bisòggn dal dutâur, la patânt da arnuvèr e la mâchina (vècia) dal me-

cânic, ä l bulätt in scadänza, al can dl ancuilén ed banda da nó ch'al pèssa in vatta al nòster sturén, la nòna con l *alzaimer* e vî d lóng acsé. S'a tirän d lóng a crädder ala *realtà virtuale delle immagini mediatiche* a inbalsamän al nòster zarvèl parché a n al fän pió lavurèr e cme consequänza a pirdän al spîrit crèttic (par cunfruntèr, par dèr di giudèzzi personèl), la sicurazza e i rèsschi däl nòstri responsabilitè, la curiusità e la fantašî par capîr e culurèr la realtè. Tòtt i én bón ed sénter, mo in pûc i san ascultèr; tòtt i én bón ed guardèr, mo in pûc i san vädder; tòtt i én bón ed dscòrrer, mo pûc i san dîr: acsé al dvänta sänper pió difézzil savair druvèr al vâl par dlîzer al bòn dal tréssst, pr arcgnósser chi a sän e dèr al gíossst valâur a quall ch'a fän sänza tant deleghèr a chi èter, al destén, ala melasòrt, al chès, a chi cmanda.

Dšmitän, anc s'as piès dimónndi, ed crädder ch'avämen dirèt a incòsa sänza inpägn e con pòca fadîga, pròpi cum i fan i VIP dla tiví. Int i sècol, ä l concuèsst, ä l dscuèrt e al prugrès dl'umanità i én stè al risültèt dl inpägn e dla fadîga con la cónza dal patrimòni culturèl, tòtta ròba che adès as tròva sänper pió cèri vòlt. E arcurdännes che i can con la susèzza an i ha mâi lighè inción.

Elio Evangelisti

Al fularén

Duardén invisèbbil

Una vòlta, un cínno bulgnais ed nómm Duardén l andé a scòla sänza avoir studiè e l avèva una gran angósstia par pòra che al mässter al l interroghèss. Acsé, con tòtti ä l sâu fòrz, al pinsè: *Ah, s'a psèss dvintèr invisèbbil!* Al mässter al fé l apèl e, quand l arivè al sò nómm, Duardén l arspundé *Presente!* mo inción al le sinté e al mässter al gé: *Duardén an i é brîsa, sperän ch'an séppa amalè.* Acsé al cínno as n adé d èser dvintè pròpi invisèbbil, cum l avèva sperè con tanta fòrza. Che blazza! Al salté in zà e in là, al tiré i caví ai sù cunpâgn, l arbalté i calamèr dl inciòster e i sculèr i tachènn a litighèr stra d lâur parché i s dèven la cäulpa ed tòtt cal šgunbéi.

Quand Duardén al fó stóff, l andé fòra e al ciapé al tranvâi naturalmänt sänza paghèr al bigliätt parché inción al le vdèva. Pò csa féll? Al salté zà in

piäza e l andé dänter da Žanarén tacänd a magnèr däl pâst a quâter ganâs. La cumassa, ch'la vdèva scunparîr ä l pâst d'in vatta al banc, la dé la cäulpa a un òmen anziän e distént. L'òmen al reclamé: *Mo csa díšla, la mî dòna! Mé un lèder? A lî ai dà d vòlta al žanfanè!* E ai nasé una taragagnè da fèr pòra. Duardén al tajé la lâza e al turné ala sò scòla, dóvv i sculèr i èren drî a vgnîr fòra. Al zarché i sù cunpâgn, ai ciamé par nómm, al zarché d acunpagnèr a cà al sò amîg Pirûla, mo inción i dèva a mänt, parché i n al psèven brîsa vädder e gnanc sénter la sò vâus.

Acsé Duardén al turné a cà un pô melpinté. Al stèva fòra ed San Flîs e la sò mamä l'èra in teräza ch'la l stèva d asptèr. *Mäma, a sän qué!* Mo lî an al vdé es an al sinté. Ló al curé só in cà, al s méss a sèder a tèvla digänd: *Papà, a sän qué!* Mo sò pèder l èra int i pinsîr e al balusèva: *Chisà parché Duardén l interda tant, an i srà mégga suzès una quèlca dšgräzia?* Duardén al švarsleva: *Mäma, Papà, parché an capîv brîsa ch'a sän bèle arivè? Óddio mé, cum òja da fèr?* E al zighèva cme un'anma danè. Ma se ä lègrum inción ai vadd, äli én còmm al dü d cäpp quand brèsscla l'é denèr. Acsé al cínno al taché a lamintères: *A n vói pió èsr invisèbbil, a vói che i mî i um vädde, che al mässter l um fäga l'interogaziän, a vói žug-linèr coi mî cunpâgn. N èser brîsa vèsst da inción e stèr da par sé l é pròpi un gran brótt lavurîr!*

Al s avié mócc' mócc' zà pr ä l schèl e l andé in curtîl dv ai èra un vciarlätt ch'al fé:

- *Parché žighet, ragazòl?*

- *Bän, mo ló um vädde!*

- *Mo as capèss ch'a t vadd, cum a t vadd tòtt i dé quand et tâuven da scòla.*

- *Mo mé, ló, a n l ò mégga mäi vèsst!*

- *È, al sò, ed mé an s n adä inción. Un vèc' pensionè da par ló, chi vût ch'al le guèrda? Mé, par tòtt i pišunént, l é cme s'a fòss invisèbbil...*

Pròpi in cal mumänt sò mèder in teräza l'al vèsst e l'al ciamé:

- *Duardén, bòja d un birichén, èla quassta l'äura d arivèr a cà? Vén só sóbbit vè, adès ai pänsa tó pèder a dèret al tabâc dal mòrro!*

- *Mäma, um vädde?*

- *As capèss ch'a t vadd, brótt lege-*

ròt!

Duardén al dspiché un sèlt ed càursa só pr àl schèl. *Et brîsa pòra di scabóff?* al gé al vciàtt con un surîs.

- *An i é dóbbi!* - l arspundé ló.

E an i fó mâi un cínno tant felîz ed còrrer a ciapèr un gran buridân dai sù. Parché se inción as vadd e inción sént quall ch'a giân, l é còmm s'a fòssen mûrt.

Sigén Livra

Al spurâc'

L'inspiratrîz ed sta mî divagaziân che qué l'é stè una vignatta cunpèrsa pió ed mèz sècol indrî in vatta a "*L'Enciclopedia dei ragazzi*" che mé, da brèv zién, avèva regalè ai mî dû anvudén. La mustrèva in prèmm pian un enòrum mustrigâz naigher e spavintâus, fté da cûg ("*il cuoco Trol*"), con in man un curtâlâz; in secânn pian una móccia ed fangétt bèle a lèt, terorizè dal'apariziân, i zairchen d arpiatères sâtta al linzòl. Al dsâgn l ilósstra una poesi d Arrigo Boito che mé a ripòrt sâul in chi dû o trí vèrs che qué: "*Bimbi copritevi / sotto il lenzuol / che viene Trol!*". Mé pò alâura, prèmma di mî viâz in Norvegia, chi al s fòss ste Tròll, con cal nasân spropositè e cla sò grénta sójja, a n al savèva brîsa.

In cà nòstra, al infòra di mósster, fantèsüm e ètri creatûr maléggni (ch'âli èren arivè dal pruvgnânz pió divèrsi e inpinsè) ai bastèva al guèrd bûr dla Sufrònia (l'ancuilénna dal pian d sâura) par fèr trutèr nuèter fradlén cme dâu liver inspuré e scagazânni. Dal rèst csa psèven mâi fèr nó – dû pôver fangén – ed frânt a un nómm ed cla fâta, ch'al fèva bèle pòra sâul a pronunzièrel, cunpagnè par zóna da un pipóll ch'al svintlèva terébbil in zémma a socuànt splócc insgunbiè ed cavî lèrz e puzlènt e a quâter dént in nómm – dû d sâura e dû d sâtta – ch'i sdundlèven truculènt quand la spalanchèva cla furnès ripugnanta dla sò bucâza dscalatrè par ragajèr àl sâu vilanî con una vâus da galavrân infardè? A n v dégg pò la pòra, al terâur, ala nòt (sé, magâra âli èren pò sâul àl nôv dla sîra, l'âura che i nûster i s avèven bèle méss a lèt) quand a sintèven i sù pàs treménnd – mé a cradd che int i pî la purtéss di zòcuel ed laggn, mo col sòl ...ed ghîsa, ch'i andèven inânz e indrî, lént e cadenzè,

sâura la nòstra tèsta. Intinimòd as tratèva pûr sânpèr d una pòra concrèta: bravè, castîg, con l'azònta eventuel d un quèlc scuplòt.

La pòra vaira, la pòra untuâusa, smulâdga, che là vèrs sîra, stra l lómm e l scûr la t sèlta adòs insâmm a mèll creatûr – descrètti e imazinèri – ch'âl sèlten fòra dai àngol pió arpiatè dla cà e dâl schèl, l'èra tótt un èter quèl. Bûrda e babàu budriis, spurâc' d inpurtaziân, fantèsüm e spîrit (tótti creatûr dla fèrvida fantaâi dla mî infanzia) i s dèven cunvâggn int l'âura grîsa pr agranplèrum.

Prèmm fra tótt "Bâfi", al spurâc' che dala sò Rumâgna al s èra tirè drî al nòn Carlòn (qué a l vói pronunzièr ala budriaisa, esând che, a détta dla nòna Rusén: "Mé ai ho spusè un vâdduv, mo l èra al pió bèl òmn ed Bûdri!") e che nòster pèder an pirdèva mâi l'ucasiân d evochèrel par fèr stèr bunén i sù dû tuétt: "*Guardè ch'a ciâm Bâfi, vè!*" e nuèter a tãnp bóss, cioè d ciòc, ai èren ardótt *all'impotenza*. Mé pò, incû, a n um rannnd brîsa cânt ed cum as fèss tanta pòra, a nó, cal nómm che lé, quand pò fòra par la strè a incuntrèven con indifarânza tant umâz coi sù bî bafión. Mah! *Potere della suggestione!* Fât stà che ed Bâfi a sintèva i mutlamént, i ululèt só pr àl schèl bûri ed cà, e qué a sân cunvènt ch'l avèss la sò brèva pèrt un fangiàtt d una ciòpa d ân pió vèc' che mé: Giurgén, al zío ed Fàusto Carpàn, un birichén dla pió bèl'âcua, ch'al s arpiatèva int al sâtt-schèla al pianterân pr al gósst ed séntum a scapuzèr int i scalén zâ d scuèder fand di vèrs disperè ed terâur. Cusa vlîv mâi, ai èra – cum as dîs - un ucaròt d un "cínno-métti-l-òli" ed gnanc zénc ân e la tsulénna invurné da tótt chi mèg, drèg e stréi ch'avèva incuntrè int i liber ed fòl ch'i m avèven fât lèzer int la cunvalesânza interminâbil d una gran bróttta polmonît.

Quèlc ân dâpp però – birichén mé, stavòlta – a m cavé al vujén ed truvèrum mé dala pèrt... di ptón. Int al finîr d un dâpp-mezdé d estèd, int la Fòsa drî al canèl (sânpèr a Bûdri, e Carpàn al sà in duv l'é) ai èra un birbantèl d un ragazzlâtt arapè in zémma a un âlber, in duv al zarchèva i nîd di limalén.

- *Vèn zâ d'ed lé, lazarân!* - la s adanèva a ciamèrel sò mèder – a t ho

détt ed vgnîr zâ!

Mo al nòster eròe (un stupajén d un cínno, che incû l é un esîmi profesâur ed siânz e chémica al licéo, guèrda tél!) al parèva sâurd. Al s in stèva stra l fói tótt chièt e trancuèll, a gòder dla sò puiziân d inpunitè.

- *Guèrda ch'a t fâg vgnîr la stréjja, qualla catîva, a tirèret àl ganb!* – la i svarsle sò mèder esasperè, anc parché int la mèza lûs l'avèva intravèsst la schincadûra d un bèl sbrèg int al fânnd...dla schénna di braghén dal sò ragazòl.

Al cazadâur di nîd al sbarlucé in zâ e l arspundé con sicumèra:

- *Fâla pûr vgnîr! A n ho mégga pòra, mé, dla stréjja!*

La mèder, dâpp a quèlc vèrs e a quèlc inrupèri inótttil, la s in turné col trãmmb in bisâca vèrs cà a tirèr inânz i sù lavurîr e al péccol Târzan l avanzé da par ló, in vatta ala pianta, int l'oscuritè ch'la tachèva a fères sânpèr pió bûra.

Ai èra vanzè sâul mé, invisébbil, acuacè a sèder int na banchénna arpiatè al'òra d un télli enòrum. Avèva intenziân ed congratulèrum con cal cinàtt curagiâus, quand invèzi a n sò che râza d un inpûls l um fé vgnîr fòra d in gâula un pió vèg móttel cûp e lamintâus.

Al fó un âtum: ai pèrs che la pianta la se scruléss pr àl svintajè d un scaravânt, un armâssd dal trântadû e un gran gnicamânt ed bròc e cavâz. Sóbbit dâpp, a fó sfarghè da un'âmmbra mnudérina ch'la vulèva sâura i sù pidén nûd. A fé apanna a tãnp a vâdder dû ûc' spalànc e a sénter una vâus struzè ch'la svarsleva a tóttta câna:

- *A vén zâ, mamà! Arîv sóbbit!*

Lurânx da Bûdri

D là dal' Âcua Granda (7)

Dîr "Carlos Gardèl" l' é cme dîr "Tango"! E mé a vlèva andèr a catèr la tàmmba ed ste artéssta, môrt dal 1935 vgnand zâ con un reoplân. Acsé cla maténna a génn ala Helèna, la nôstra autéssta, ed purtèrès al zimitèri. A travarsénn un quartîr ed Buenos Aires ch'al s ciâma Palermo (!), sé, pròpi acsé (mo d'ètra pèrt i én tant i arzentén d'uréggin itaglièna che t'cât di nómm nustràn dapartótt). Arivè dâncà al zimitèri, a cminzipiènn a zarchèr la tàmmba ed Gardèl, sânzà risùltèt. In cunpâns a catènn qualla dl'Evîta che, con tótt al rispèt par sta gran dóna, a mé la m'interesèva al giòsst. Insâmma: l'Helèna la déss d'un avair brîsa intais bân... e acsé ala tàmmba ed Gardèl a i andénn ed gran vulè, parché l'èra int un'èter zimitèri...

Chi pûc minûd ch'a sténn dnanz ala tàmmba ed st artéssta, mitând cme d'ûs una zigaratta inpiè stramèz al dîda dla sô stâtua, i fónn par mé un'esperianza ónnica.

Al dâpp-mezdé andénn a fèr un gîr in bërca a "Tigre", una zòna ómmda atais a Buenos Aires, in dóvv as i arîva con una spèzie ed metropolitèna *di superficie*, in prâtica un trenén ch'al s arvîsa a quall ch'al va a Vgnòla. Una vòlta arivè a destinaziàn ai é a dispusiziàn un vapuratt (prezîs a Venèzia) e con quall as fâ al gîr sâura a di canèl pèn, mo dî bân pèn d'âcua, ch'l'arîva pròpi fèn drî ai óss dâl cà. Diversamânt da Venèzia, però, âl cà âli én ed laggn, cinulénni e invarnisè ed bianc. E pò âli én luntèni stra d'lâur, magâra tirè só in vatta a un'îsla con giòsst sâul un pôc ed prè d'intâuren. Ôgni tant s'incântra una vècia barcâza ruznânta mèza afundè, o un bastimânt cme quí dal Misisipí, con la rôda, e afundè anca ló. In generèl as ha l'inpresiàn d'èser a Macondo, al pajais ed *Cent'anni di solitudine*, con tóttà cl'umditè e tótt cal vaird ch'al pèr vlair inscartuzèr incôsa.

Cla sîra che lé, dâpp al gîr a bâgn-marî, andénn a zanna int un lochèl spezièl: al Club Ventana! La sèla l'arcurdèva al *café-chantant* d'una vòlta: beléssima, con i sù palchétt e i tavlén par magnèr. Defâti, in st mânter che in vatta al pèlc-sênic sunadûr e balarén i fèven al sô dvair, al pòbblic al magnèva es al bvèva, in mèz a una

fumèna ch'al parèva ónng' e trî! Ragâz, che artéssta! Viulinéssta, pianéssta e sunadûr ed bandoneón ch'i én di fenòmen; pr an dîr di balarén ch'i fan dâl figûr con tótt chi arvujamént ed ganb...! Un spetàcuel indimenticâbil, cardîm a mé.

Adès, socuanti cunsideraziàn só cla gran zitè ch'l'é Buenos Aires. A mî parair (ch'al vèl al giòsst, a sän d'acórd) l'é ónna dâl pió bèli zitè che mé èva mâi vést. E quasst anc cunsiderând che da ân e anòrum là zâ ai é una gran crîsi e che in Arzenténna i han avó brîsa tant tãnp fâ la terébbil e criminèl ditatûra ed cl'asasén ed Vidèla. Nonostânt tótt quasst a Baires as i respîra un'âria ed libartè, d'internaziônâlisum; as capéss ch'l'é stè la capitèl d'una naziàn récca, ch'l'ha raprésentè par di miglión d'itagliàn al mirâg' dla furtónna.

Quall che mé a fâg fadîga a capîr l'é al parché con tótti cäl risâurs naturèl ch'ai é là, con tóttà cla tèra da destinèr ai alevamént dâl bîsti, ai srêv da dèr da magnèr a mèz mând ed invèzi... Am gèva un amîg cgnusó là che in zèrti zòn ai é dâli aziânnd ch'âli én pió grandi che tóttà la pruvènzia e Bulaggna e che par girèri i adrôven di reoplân.

Una curiusitè: fra i tant emigrânt ch'i arivènn in Arzenténna fèn dala metè dl'1800, ai èra naturalmânt anc di bulgnîs. Un zèrt nómm ed sti nûster cunzitatén i dezidènn ed stabilîres vèrs la Patagonia, fundând una zitadèrîna che anc adès l'é abità dai disendént ed chi antîg bulgnîs... e anc i cugnómm i én nustràn.

Sti pensîr a i fèva al dé dâpp, guardând la "pampa" dal fnistrén dal reoplân ch'l'èra drî a purtèrès da cl'ètra pèrt dl'Arzenténna, a Mendòza, pròpi sâtta al Aconcagua, una muntagnâza ed quèsi sèt mèlla mèter d'altazza ch'la fâ da cunfèn con al Cile.

Oramâi s'avsinèva la fèn dal nòster viâz d'là dal' Âcua Granda: a Mendòza arèn fât la gnusânza con di itagliàn ch'i han fât furtónna con al nòster vén, piantând âl vîd itaglièni là, pròpi sâtta al Aconcagua.

Lasó, stramèz al nóvvel, am véns in mânt una stória ch'a lizé da cínno int al *Libro cuore*: l'èra intitolè *Dagli Appennini alle Ande*.

(al cunténna)

Al cuncâurs dla Pîv

Ôn di cuncâurs ed poèsi in lãngua pió impurtânt d'Itãglia al vén urganizè tótt i ân ala Pîv ed Zãnt, con la partezipaziàn ed socuanti mièra d'autûr ed gran rãza. Da socuânt ân in zà i urganizadûr i han vló azuntèri anc una seziàn risarvè ai dialètt dla nôstra regiàn. La premiaziàn l'é stè fãta l'últma dmanndga ed setãmber int al teàter Zeppilli e fra i premiè ai é stè la Luisa Ragagni (tèrza) e Giorgio Campi (secãnd). A tótt e dû i cunplimént dal Pãnt dla Biãndda.

La siãnzà di nûster víc'

Maila (g)dãggna (*Pyrus Cydonia*) – melo cotogno, il cui frutto, mela cotogna, si utilizza nella preparazione di conserve. Nella medicina popolare il succo di questo frutto è somministrato come espettorante.

Da: G. Ungarelli, *Le piante aromatiche e medicinali nei nomi, nell'uso e nella tradizione popolare bolognese*.

Tipografia Luigi Parma, 1921.

Al Pãnt dla Biãndda nómmèr 76

Mais d'utãbber dal 2008

Diretãur iresponsãbil e limusnîr:

Fãusto Carpãn

Dsèggn uriginèl:

Lupãmmbol (Wolfango)

Umberto Sgarzi

Matitãza (Giorgio Serra)

Coretãur di sbãli: **Bertén d'Sèra**

Strulgãn eletrònic: **Ãmos Lèli**

Spediziàn: par pòsta, purtròp.

Abunamént par pòsta: almãnc 15 € al ân.

Indirèzz:

FAUSTO CARPANI

Casella Postale 3179 Bo. Ponente

Via Saffi 30/32

40131 BOLOGNA

tel. cell. 339-3536585 – fax 051-385283

fausto.carpani@alice.it

Tótt i scrètt in dóvv an i é brîsa indichè l'autãur i én ed Fausto Carpani.

Al dizionèri ed riferimânt par cäl paròl ch'âli én difèzzil da capîr l'é quasst:

Lepri – Vitali

Dizionèri

BULGNAIÏS - ITAGLIÀN

ITAGLIÀN - BULGNAIÏS

Pendragon, 2007

I sît bulgnîs i én quissti:

www.pontedellabionda.org

www.clubdiapason.org

www.comune.bologna.it/bulgnaïis

www.lafamigliabolognese.it

www.bulgnaïis.com

www.marcopoli.it

- Carpani e i sù amìg -
- Le conferenze storiche di Marco Poli -

OTTOBRE

Giovedì 16 Ore 16,30	Nella sede della Famèja Bulgnèisa" (via Barberia 11): Marco Poli presenta il libro di Sandro Samoggia "Sfida a tarocchi. Un serial killer fra portici e torri".
Venerdì 17 ore 21	Nella sede della Famajja Bulgnaiša (via Barberia 11): presentazione della raccolta di poesie nel dialetto della Bassa "Venerazione per un verso d'anatra" di Stefano Rovinetti Brazzi. Ne parlerà con l'autore Daniele Vitali. Interventi estemporanei di Fausto Carpani.
Domenica 19 Ore 17	Festa della Storia - Sala del Baraccano, via S. Stefano 119 – "Prospero Lambertini a 250 anni dalla morte. Un grande papa riformatore" Conferenza di Marco Poli.
Giovedì 23 ore 16,30	Nella sede della Famajja Bulgnaiša: presentazione del libro "Al sgnèr Pirén 2000" di Fausto Carpani. Insieme all'autore saranno presenti Amos Lelli, Luigi Lepri, Marco Poli e Giorgio Serra (Matitaccia, autore delle illustrazioni).
Venerdì 24 Ore 21	Sala Pertini (via Muratori 4/2°): Paolo Bedeschi, Presidente Coop Reno presenta il libro di Marco Poli "Giuseppe Massarenti. Una vita per i più deboli".
Sabato 25 ore 15	Centro Sociale Barca (via del Beccaccino 27): "Carpani e i sù amìg"

NOVEMBRE

Sabato 15 ore 21	Centro Sociale Croce Coperta (via Papini 28): "Carpani e i sù amìg"
---------------------	---